

fordi retten til vandindvinding ikke efter dansk ret kan betragtes som en ejendomsret, men derimod som en på koncession eller særlige lovbestemmelser hvilende ret, og inddragelsen af selve vandindvindingsretten derfor ikke er en ekspropriation, der kan føre til udvidet ekspropriation efter 1964-lovens § 16, stk. 1.

Den erstatning, som skal ydes, når en kommune således overtager et vandforsyningsanlæg, være sig af eget ønske eller efter § 26, stk. 2, 2. pkt., er den fulde ekspropriationserstatning efter grundlovens § 73. Den nærmere beregning må foretages af landvæsenstretterne, hvis afgørelser efter grundlovens § 73 kan indbringes for domstolene.

Hvor vandværket ikke overtages, og muligt også i visse tilfælde, hvor vandværket overtages, kan der endvidere blive tale om erstatning for selve inddragelsen af indvindingsretten. En bestemmelse om denne erstatning, der ikke er en ekspropriationserstatning (hvorefter forstås en fuldstændig erstatning, hvis fastsættelse kan indbringes for domstolene), findes i stk. 2, 1. pkt. Erstatningen skal i givet fald fastsættes af landvæsenstretten. Retten kan eventuelt fastsætte erstatningen i form af ret til vand til en favorpris gennem en årrække.

§ 26 forudsætter ikke, at kommunen eller fællesskabet allerede har en kommunal vandforsyning, men blot, at der fremtidig ønskes oprettet en kommunal vandforsyning. Bestemmelsen vil derfor kunne anvendes i den i § 25, stk. 2, nævnte situation. Herudover kan der blive tale om at bruge bestemmelsen, f. eks. når placeringen af det private værk findes uegnet, og man derfor ønsker at lade et eksisterende, offentligt værk overtage forsyningen, således at kun det private værks ledningsnet benyttes af det offentlige værk. Det er ikke nødvendigt, at det private værk ligger inden for kommunens eller fællesskabets område, men blot, at det tjener til forsyning af dette områdes befolkning, jfr. 1961-betænkningen side 57. Tjener værket samtidig i væsentlig grad til forsyning af beboere uden for kommunens eller fællesskabets område, bør overtagelsen ikke tillades.

Om § 26 henvises i øvrigt til de almindelige bemærkninger afsnit I b.

Til § 27.

Efter 1926-lovens § 18, stk. 4, kan landvæsenkommissionen tilbagekalde en tilladelse uden erstatning, bl. a. hvis indehaveren i væsentlig grad misligholder vilkårene for tilladelsen. Herunder kan også falde, at en vandindvindingsret benyttes til et andet formål end det, som retten efter kendelsen er givet til. Efter KF § 31, stk. 1, fortabes en vandindvindingsret til et privat anlæg bl. a., hvis anlægget ikke udnyttes efter formålet;

tvivl i så henseende afgøres af en landvæsenkommission. Indenrigsministeriet mener ikke, at der er tilstrækkelig grund til at bestemme, at enhver ændring af vandindvindingsformål, således som dette er anført i kendelsen eller tilladelsen, kræver ny tilladelse fra en landvæsenret eller en kommunalbestyrelse, idet det antageligt ofte på forhånd vil stille sig ret klart, at der ikke vil være noget i vejen for en ønsket formålsændring, f. eks. anvendelse af et bevilget kvantum vand til gartnerivanding i stedet for til markvanding eller anvendelse af en indvindingsret, der er bevilget til en vis fabrikation, til en anden fabrikation, som kræver omtrent samme vandmængde og ikke stiller yderligere krav til vandets kvalitet. På den anden side kan der forekomme tilfælde, hvor indehaveren af en vandindvindingsstilladelse bør søge ny tilladelse. Det foreslås i § 27, stk. 1, 1. punktum, at pålægge indehaveren af en indvindingsstilladelse efter § 12 eller § 13 at søge ny tilladelse i tilfælde af væsentlig formålsændring. Ved bedømmelsen af ændringens væsentlighed må henses til, om formålsændringen må rejse spørgsmål om nedsættelse af den tilladte vandmængde eller skærpelse af tekniske eller hygiejniske krav. Medens tilladelsens ejer således kun indenfor visse grænser har pligt til at søge ny tilladelse, foreslås det i 2. punktum, at kommunalbestyrelsen, indenrigsministeren og enhver interesseret altid skal kunne rejse sag om formålsændringen, og landvæsenretten eller kommunalbestyrelsen kan under en sådan sag også foretage mindre væsentlige ændringer i tilladelsen. § 27, stk. 1, betegner en udvidelse i forhold til KF dels ved at omfatte anlæg med tilladelse efter § 12, dels ved også at omfatte offentlige vandindvindingsanlæg (f. eks. et anlæg ved en offentlig institution).

Stk. 2, der er ny, stemmer i det væsentlige med den tyske vandlov (1961-betænkningen side 82, spalte 2), og til dels med KF § 31, stk. 2. Har andre end ejendommens ejer ved servitut fået tilladelse til at indvinde vand på ejendommen, har bestemmelsen selvfølgelig ikke hensyn til afhændelse af ejendommen, men til afhændelse af den nærliggende ejendom, som skal udnytte indvindingen. Bestemmelsen i 2. pkt. skal give landvæsenstretterne lejlighed til at fastsætte de kontrolbestemmelser, som de i nuværende praksis ofte træffer for at sikre sig imod, at private personer eller aktieselskaber benytter sig af deres vandværkskoncession til at sikre sig en forretningsmæssig fortjeneste.

Til § 28.

Bestemmelsen, der giver mulighed for at skride ind, når en indvindingsstilladelse er givet på grundlag